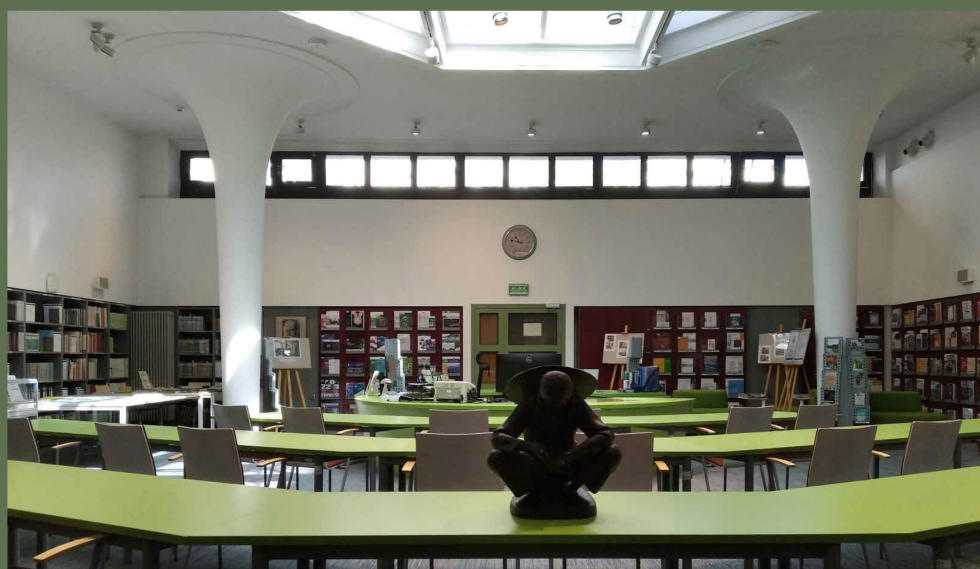

Dziedzictwo Statystyki Polskiej

Najcenniejsze zbiory z kolekcji
Centralnej Biblioteki Statystycznej

Informatorium CBS i katalogi: +48 22 608 33 47 +48 22 608 34 81
Godziny otwarcia: pon. - pt. 8.15 - 15.45
zapytajCBS@stat.gov.pl

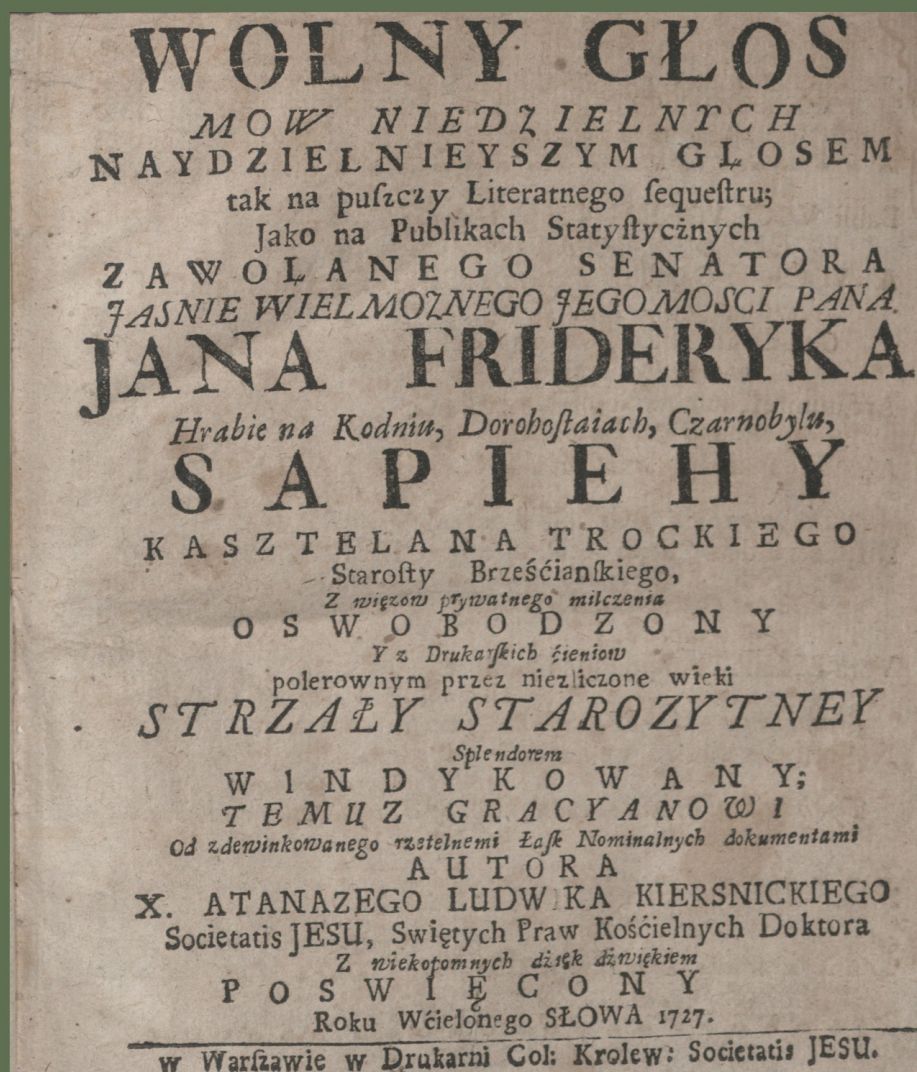
Czytelnia i wypożyczalnia: +48 22 608 37 46
Godziny otwarcia: pon.-pt. 8.00 -16.00
czytelnia_CBS@stat.gov.pl

Biblioteka GUS (od 1968 r. Centralna Biblioteka Statystyczna) powstała równocześnie z Głównym Urzędem Statystycznym, jako jego zaplecze naukowe, dzięki czemu posiada wszystkie publikacje tej instytucji oraz upowszechnia wiedzę o nich.

W czasie II wojny światowej zbiory biblioteki zostały wywiezione przez okupanta z Warszawy do Krakowa. W 1945 roku, staraniem Patrona CBS prof. Stefana Szulca, powróciły one do GUS, co umożliwiło odbudowę działalności biblioteki w oparciu o zachowany księgozbiór.

Ekspozycja poświęcona jest cennym obiektom ze zbiorów Centralnej Biblioteki Statystycznej z okresu od XVIII do XX wieku, prowadząc widzów przez ponad dwieście lat historii polskiej statystyki (pierwszy spis ludności na ziemiach polskich przeprowadzono w I Rzeczypospolitej w 1789 r.). Na 12 planszach zaprezentowane są dawne mapy, plakaty, druki ulotne oraz rzadkie książki i opracowania. Wystawa stanowi zaproszenie do odkrywania bogatego dziedzictwa statystyki polskiej, dokumentuje przeszłość, a także pokazuje, jak ważna jest rzetelna wiedza o państwie i społeczeństwie.

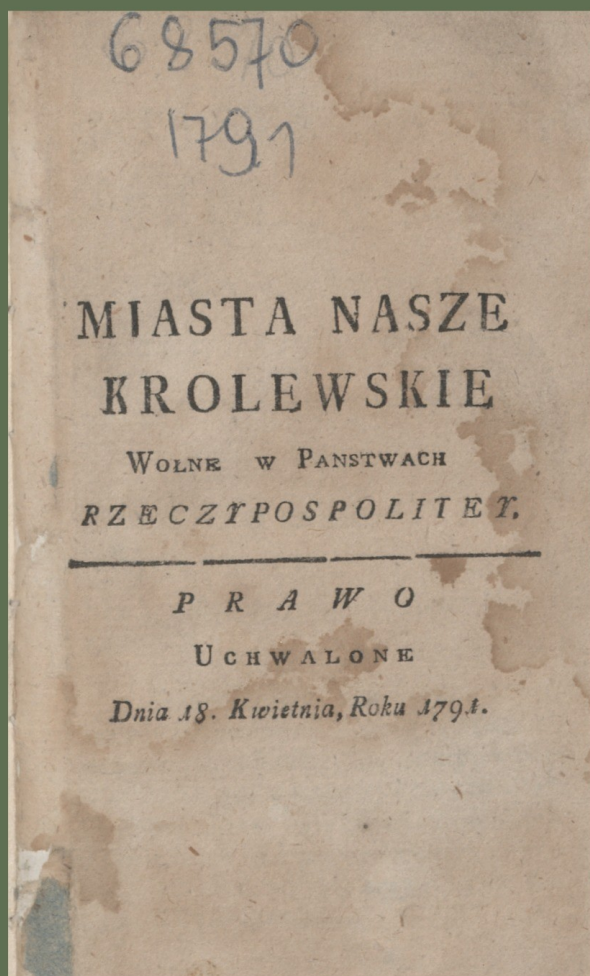

**Wolny Głos Mow Niedzielnych Naydzielnieyszym Głosem tak na puszczy Literatnego sequestru Jako na Publikach Statystycznych Zawołanego Senatora [...]
Atanazy Ludwik Kierśnicki. Warszawa 1727.**

To barokowy tekst, będący zbiorem kazań autorstwa Atanazego Ludwika Kierśnickiego, dedykowany Janowi Fryderykowi Sapieży, kasztelanowi trockiemu.

Całość utrzymana jest w typowej dla epoki stylistyce pełnej metafor, patosu i ceremonialnych tytułów.

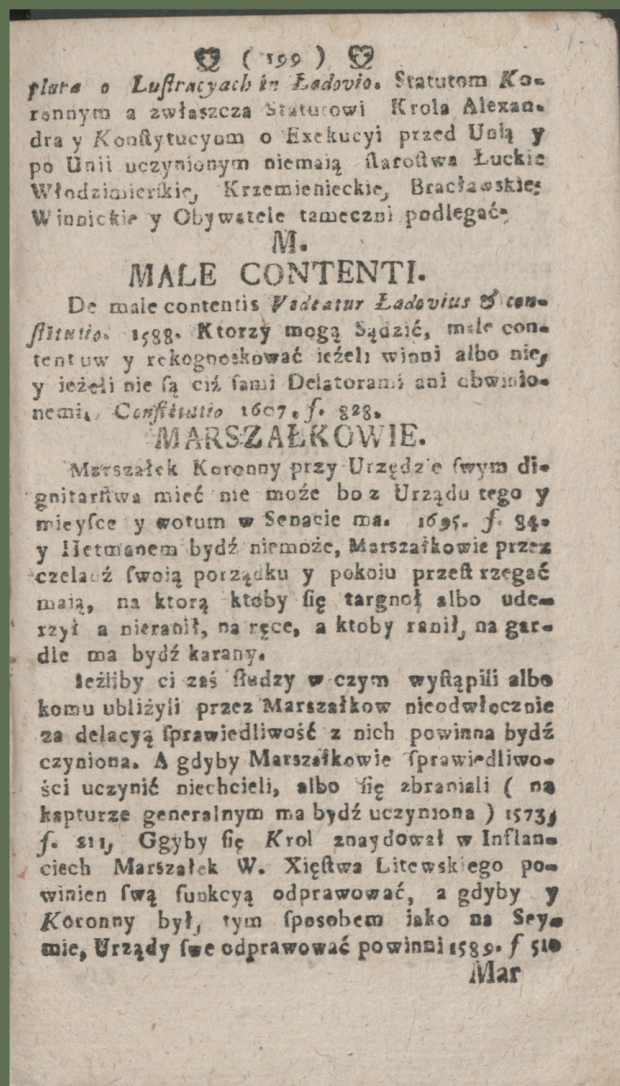

**Miasta Nasze Krolewskie Wolne
w Panstwach Rzeczypospolitey :
Prawo Uchwalone
Dnia 18. Kwietnia, Roku 1791.
[Warszawa po 18 IV 1791].**

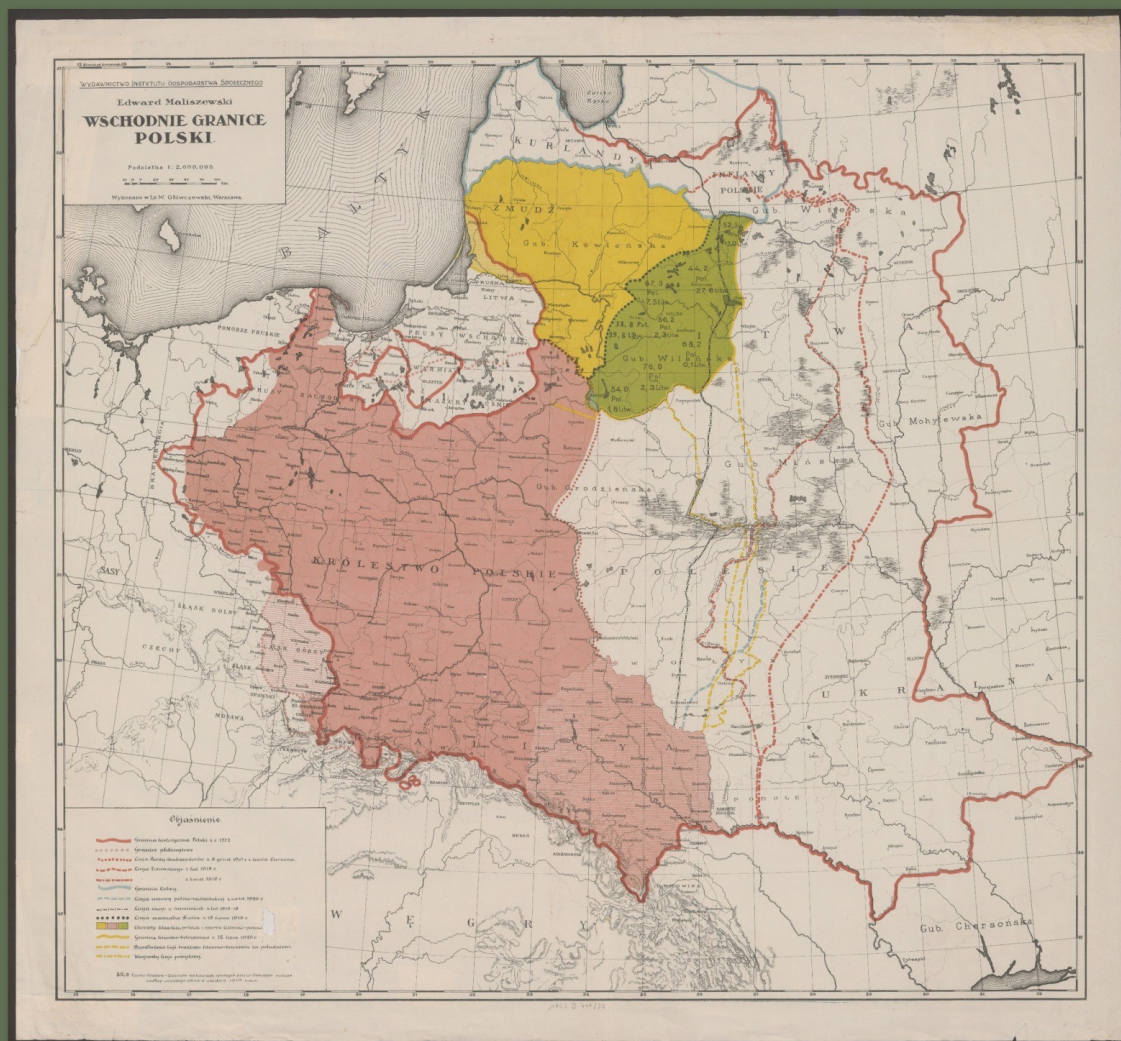
„Miasta nasze krolewskie wolne...” to ustawa Sejmu Czteroletniego z 18 kwietnia 1791 r., znana powszechnie jako Prawo o miastach.

Był to przełomowy akt prawny, który przyznawał mieszczanom nowe prawa osobiste, majątkowe i polityczne, a następnie został włączony w całości do Konstytucji 3 maja.

**Accessoria Statut y Konstytucye
z Czaradzkiego Ładowskiego y
Suplementu
J. O. Xcia Jmci Załuskiego Biskupa
Krakowskiego [...] Tudzież Formularze
Tranzakcyi niektórych.
Michał Słoński.
Lwów [1765].**

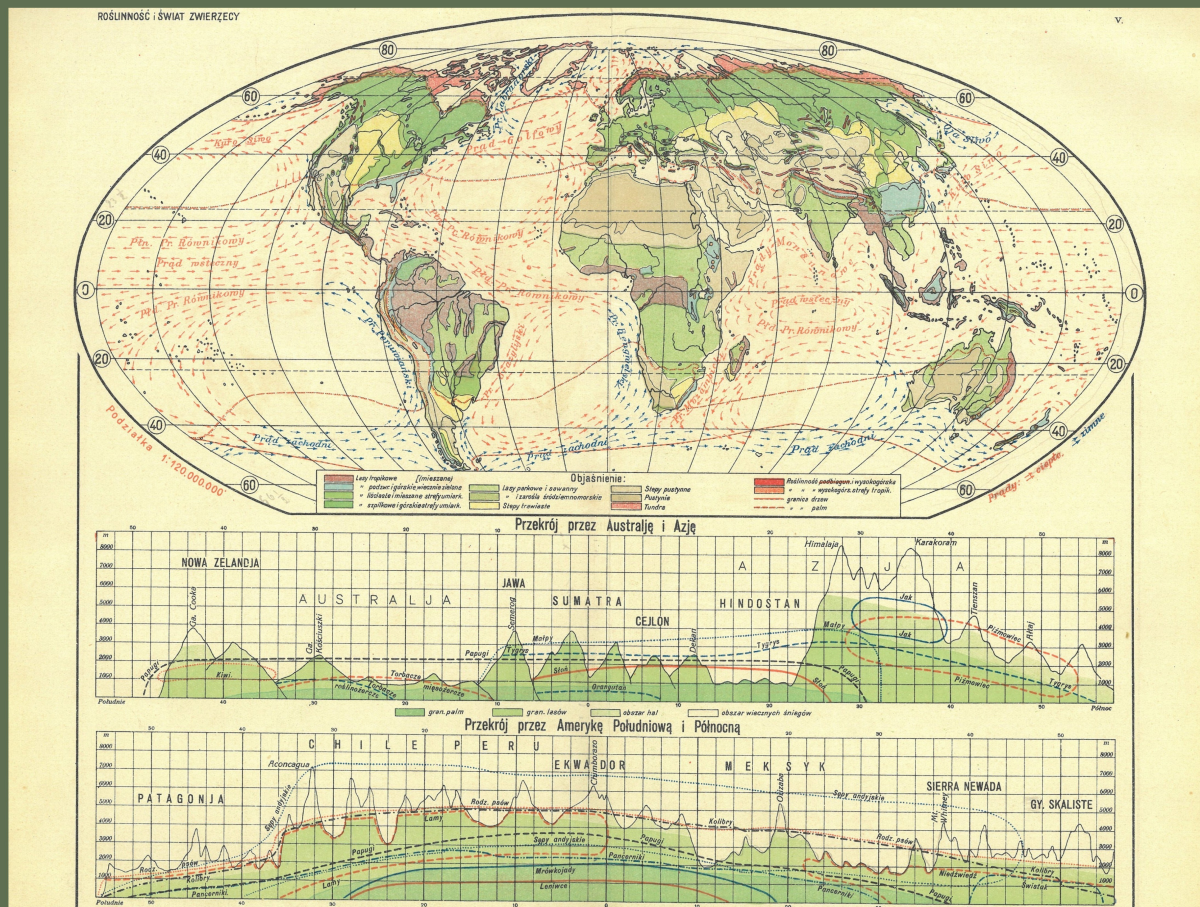
Dzieło Michała Słońskiego stanowi kompilację prawa sądowego i ziemskiego Rzeczypospolitej Obojga Narodów, przygotowaną z myślą o sędziach, urzędnikach ziemskich, właścicielach dóbr i praktykach prawa.

Wschodnie granice Polski. Edward Maliszewski. Warszawa [ok. 1920].

Mapa została opracowana przez Edwarda Maliszewskiego około 1919–1920 roku, w okresie kształtowania się granic odradzającego się państwa polskiego. Dokument przedstawia przebieg wschodniej granicy Polski w 1772 r. oraz różne warianty jej przebiegu w latach 1918–1920.

Powszechny atlas geograficzny. Eugeniusz Romer. Lwów-Warszawa 1925.

Powszechny atlas autorstwa E. Romera to jedno z najważniejszych dzieł polskiej kartografii międzywojennej. Zawiera on kilkadziesiąt barwnych map świata i Polski, uwzględniających aktualne granice, dane statystyczne i ukształtowanie terenu. Romer zastosował nowatorskie techniki graficzne, dzięki którym atlas był nie tylko źródłem wiedzy, ale też estetycznym dziełem sztuki geograficznej.

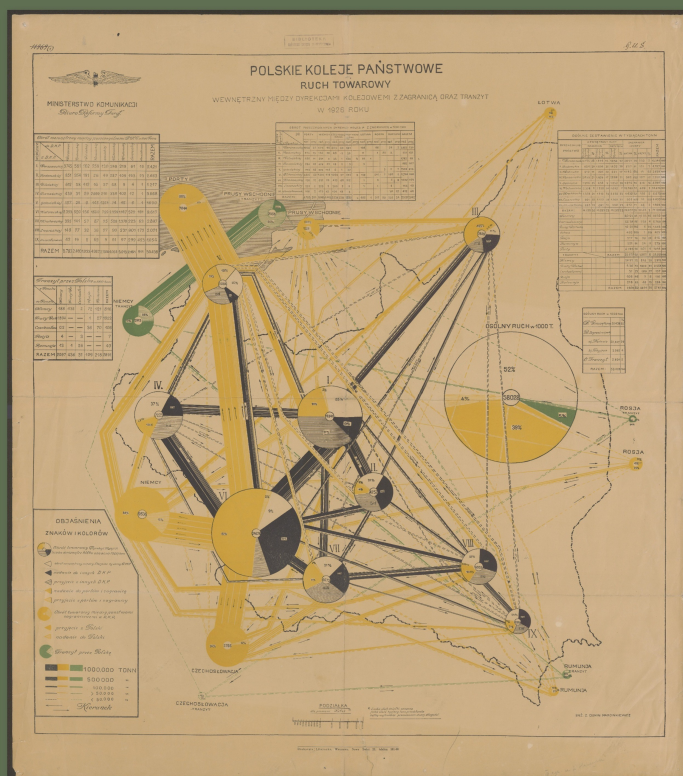

Polskie Koleje Państwowe: Mapa orientacyjna do ściennego rozkładu jazdy ważnego od 15 maja 1928.
Arkusz VII.
[Warszawa] [po 1928]

Mapa prezentuje sieć kolejową Polski z okresu II Rzeczypospolitej z podziałem na dyrekcje okręgowe, oznaczone na czerwono rzymskimi cyframi I-V.

Na mapie przedstawione są też w powiększeniu schematy kluczowych węzłów kolejowych, takich jak Warszawa, Toruń oraz Zagłębie Węgłowe.

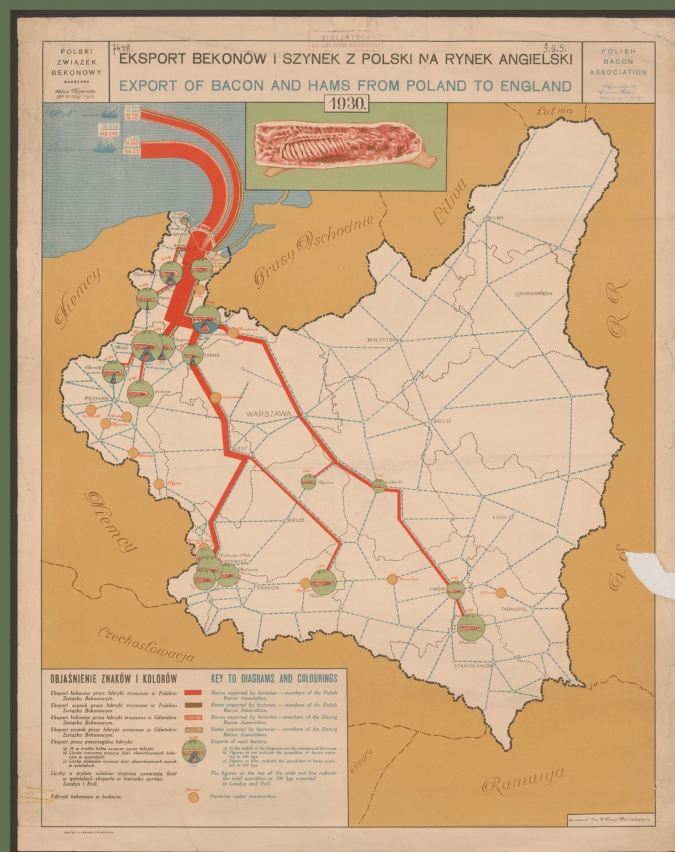

Polskie Koleje Państwowe : ruch towarowy wewnętrzny między dyrekcjami kolejowymi z zagranicą oraz tranżyt w 1926 roku.
Zygmunt Dunin Marcinkiewicz.
Warszawa [po 1926].

Grafika jest szczegółowym opracowaniem statystycznym, pokazującym ruch towarowy na torach Polskich Kolei Państwowych w roku 1926. Autor analizuje zarówno przewozy krajowe, jak i wymianę międzynarodową oraz tranżyt, pokazując, jak wyglądał przepływ towarów w państwie, które zaledwie kilka lat wcześniej scalało trzy różne systemy kolejowe pozostałe po zaborach.

Autor pokazuje, jak w odrodzonym państwie polskim podjęto próbę uporządkowania skomplikowanych, często jeszcze feudalnych stosunków własnościowych, które przez dziesięciolecia kształtowały relacje między właścicielami ziemskimi a mieszkańcami wsi, takie jak prawo wypasu, poboru drewna, korzystania z pastwisk czy przejazdu przez cudze grunty.

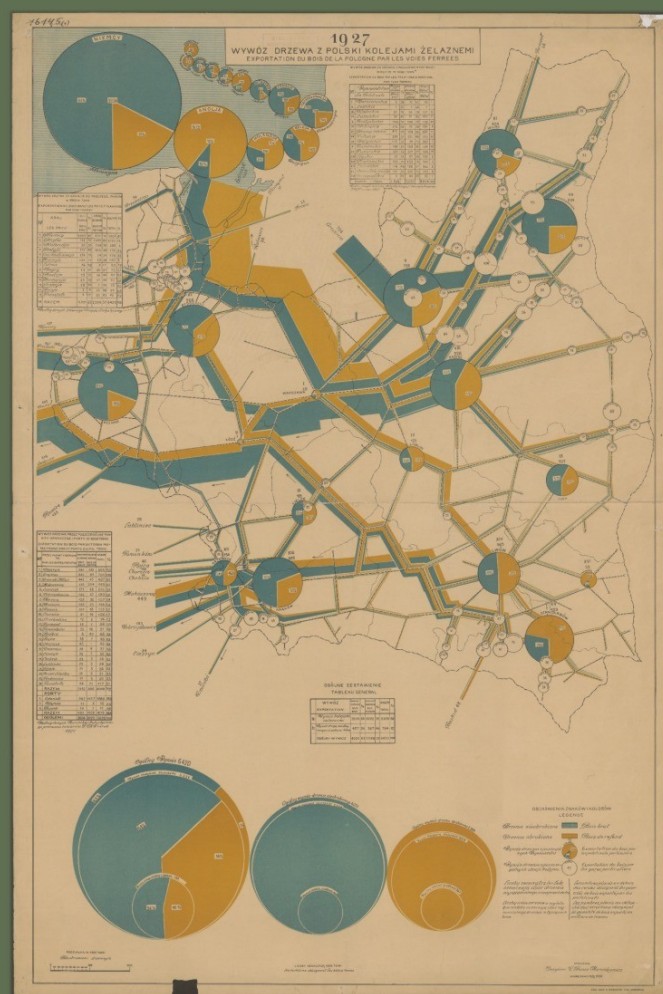
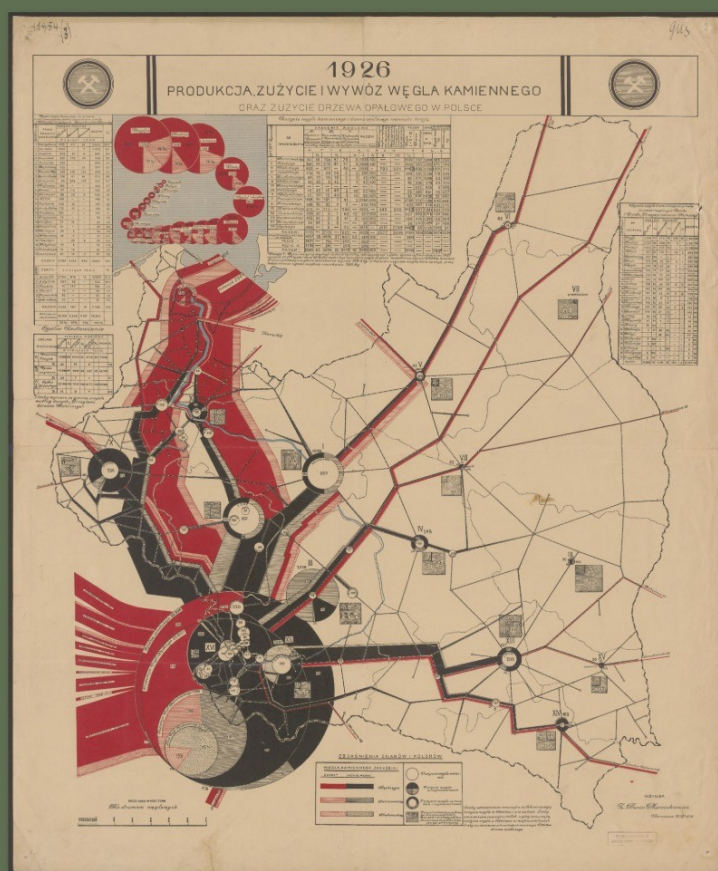

Mapa ilustruje jeden z sukcesów gospodarczych międzywojennej Polski, ekspansję polskiego bekonu na rynek brytyjski.

Mapa wskazuje główne ośrodki produkcji i przetwórstwa, m.in. w Chojnicach, Bydgoszczy, Gnieźnie, Tczewie oraz Warszawie.

Kluczowym punktem na mapie jest port w Gdyni, przez który przechodziła większość transportów do Anglii, co uniezależniło polski handel od pośrednictwa niemieckiego.

1926 : produkcja, zużycie
i wywóz węgla kamiennego oraz
zużycie drzewa
opałowego w Polsce.
Zygmunt Dunin Marcinkiewicz.
Warszawa 1928.

1927 : wywóz drzewa
z Polski kolejami
żelaznemi.
Warszawa ok. 1929.

PUBLIKACJE POUFNE I SŁUŻBOWE Z LAT 1950-1988 WYDAWANE PRZEZ GUS

Centralna Biblioteka Statystyczna posiada w swych zbiorach wszystkie wydane publikacje Głównego Urzędu Statystycznego i ważniejsze prace urzędów statystycznych w województwach, zarówno z okresu II Rzeczypospolitej do 1939 r., jak i z czasów powojennych.

Powojenne publikacje poufne i służbowe wydawane były często w niewielkich nakładach 10-20 egzemplarzy numerowanych, przeznaczonych jedynie dla elity partyjno-rządowej PRL, według ustalonego rozdzielnika. W 1989 r. decyzją Prezesa GUS zostały udostępnione szerokiemu gronu odbiorców.

Centralna Biblioteka
Statystyczna

Mały Rocznik Statystyczny. Główny Urząd Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa 1938.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY 1938

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zatwierdziło
wydawnictwo jako książkę poleconą do bibliotek nauczycielskich oraz jako
książkę pomocniczą dla uczniów szkół ogólnokształcących, zawodowych i zakładów
kształcenia nauczycieli.

ROK IX WARSZAWA 1938

NAKŁADEM GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

Jest to zwarte, podręczne
kompedium danych o Polsce.

W roczniku zaprezentowane
zostały zarówno dane krajowe jak
i porównania wskaźników dla
Polski i innych krajów.

TABL. 23. WSKAŹNIKI PRODUKCJI PRZEMYSŁOWEJ W NIEKTÓRYCH
KRAJACH

Rok 1928 = 100

Kraje	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
Wskaźnik pro- dukcji światowej:													
z Z.S.R.R.	87	89	95	100	107	94	84	74	83	91	102	117	
bez Z.S.R.R.	89	90	96	100	106	91	79	67	75	81	90	101	108
Europa bez Z.S.R.R.	85	83	97	100	104	95	84	73	79	88	95	103	113
Ameryka Płn.	93	97	95	100	107	87	73	58	69	72	82	95	100
Anglia			101	100	106	98	89	88	94	105	112	123	132
Belgia		87	94	100	101	90	82	70	73	74	83	88	95
Czechosłowacja	82	80	93	100	104	93	84	66	63	69	73	84	101
Dania			92	100	108	117	108	98	114	126	135	141	145
Estonia			91	100	101	99	91	79	82	97	107	121	139
Finlandia		81	92	100	98	89	78	81	94	114	122	130	141
Francja		85	99	87	100	110	110	98	76	84	78	74	81
Grecja		89	85	94	100	102	105	109	103	112	127	143	152
Hiszpania				100	112	111	104	99	95	96	97		
Holandia	77	79	88	100	103	94	81	64	71	72	68	74	93
Japonia			92	100	111	106	102	109	126	143	158	168	
Kanada	76	85	90	100	108	92	77	63	65	79	88	97	108
Niemcy	80	81	101	100	101	87	68	54	62	81	95	108	119
Norwegia	71	88	90	100	111	112	87	103	104	109	120	129	142
Polska	73	71	88	100	100	82	69	54	56	63	66	72	85
Rumunia	69	80	91	100	107	104	109	95	110	133	131	139	140
Stany Zj. Am.	94	97	95	100	107	86	73	58	68	72	81	94	99
Szwecja ^a					100	100	95	88	93	112	125	135	149
Węgry			98	100	102	96	89	79	86	100	113	131	140
Włochy				100	109	100	85	73	81	87	100	96	109
Z.S.R.R.	49	70	80	100	126	165	203	231	250	300	369	481	

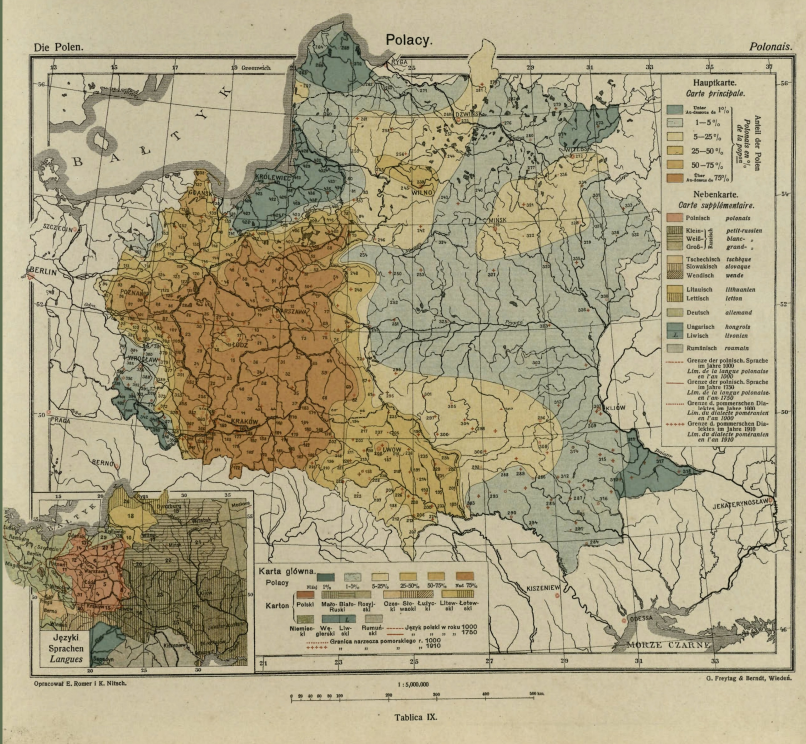
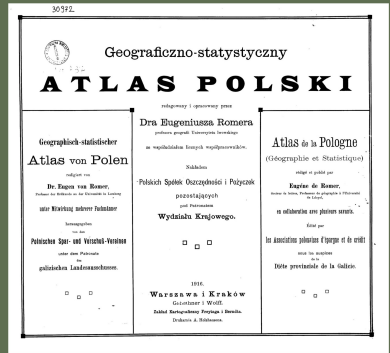
^a 1929 = 100.

W tablicy zaprezentowane
zostały wskaźniki dynamiki
produkcji w Polsce i wybranych
innych krajach w okresie przed II
wojną światową w latach
1925–1937. Pozwalają one w
bardzo czytelny sposób dostrzec
głębokość spadku produkcji po
roku 1929 oraz okres, w którym
poszczególne kraje powracały do
poziomu produkcji z roku 1928.

Warszawa i Kraków 1916.

Wydany w 1916 roku atlas, przedstawia ziemie polskie pod względem geograficznym, ludnościowym oraz gospodarczym za pomocą barwnych map i tablic statystycznych. Materiały zawarte w nim były wykorzystywane podczas rokowań dotyczących kształtu granic odrodzonego państwa Polskiego, między innymi podczas konferencji pokojowej w Paryżu w latach 1919–1920. Atlas jest świadectwem znaczącej roli statystyki w budowaniu państwa polskiego. Wraz z innymi publikacjami prezentowanymi na wystawie pokazuje, jak cenne i wartościowe są zbiory Centralnej Biblioteki Statystycznej, stanowiące źródło wiedzy o historii i rozwoju Polski.

